

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 107. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 12-го травня 1941. No. 107. Jersey City, N. J., Monday, May 12, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: Берген 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоу: Берген 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СОВЕТСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАКТ СТАВ „МЕРТВОЮ БУКВОЮ“

НЬО-ЙОРК. — У вашингтонських офіційних колах говорять, що торговельний пакт, заключений між Америкою і Советами, відносини став „мертвою буквою“. Справді його формально ніхто не уневажив, але внаслідок війни в Європі і внаслідок заключення недавно пакту приязни між Советами і Японією, відносини між Советами і Америкою похолодніли до тої міри, що оба ті краї перестали зовсім співпрацювати. Америка тепер майже нічого не продає Советам. Советські торговельні підприємства, не маючи що робити і не маючи надії на поправу відносин, починають з Вашингтону забирати. З другого боку також Совети, від вибуху війни, зокрема від балканської кампанії, перестали цілковито висилати до Америки всякі продукти, зокрема мантан.

КОНФІСКАТА НІМЕЦЬКИХ ФОНДІВ.

ВАШИНГТОН. — Головний прокуратор Джексон зарядив конфіскацію грошей, які має зложені в банку німецьких фабричних трост. На конто того тросту американські фабрики, які користуються німецькими патентами, зложили певні суми як оплати за патенти. Тих грошей є щонайменше \$250,000. Головний прокуратор хоче змусити цей трост до судових доходжень, щоб у той спосіб вийшло на яв, до якої міри німецькі промислові кола контролюють американські фабрики виробу фарб.

ПОСИЛКА ХАРЧІВ ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол вилітає французькому амбасадорові услія серед яких будуть доходити до незанятої німцями частини Франції харчі. Коли Франція буде додержуватись тих застережень, то харчі будуть далі доходити, по два кораблі що місяця. Колиж Франція ті услія поламає, відразу наступить зупинка харчів.

МЕНЗІС ПРО ПОЛОЖЕННЯ АНГЛІЇ.

ВАШИНГТОН. — Австралійський прем'єр Мензіс сказав перед журналістами, що Англія при помочі Америки вже незадовго здобуде повітряну перевагу над Німеччиною і від тоді почне зворот у чин війни. Тоді Англія за кожну тону вибухового матеріалу, киненого німцями на Англію, скине дві тони на Німеччину. Це знає Німеччина, тому так буде пробувати підбити Англії острови, ще заки значне надплати масово поміч з Америки.

ЗУПИНКА ІТАЛІЙСЬКИХ ДОБРОДИННИХ ЗБІРОК.

НЬО-ЙОРК. — Великий концерт у Медісон Сквер Гардені, який задумували влаштувати американські італійці, щоб у той спосіб зібрати фонди на ріжні добродійні цілі в Італії, не відбудеться. А то тому, що департамент стейту відібрав комітетовим дозвіл на збірки. До департаменту стейту вплинули скарги на італійців, що вони збирають в Америці гроші і їх опісля зуживають на політичні цілі.

ГРЕКИ ПРОДОВЖУЮТЬ АКЦІЮ.

НЬО-ЙОРК. — Грецько-американський помічний комітет заявив, що він буде далі збирати фонди на поміч Греції. Бо Греція ще не в цілості окупована німцями. Є ще великий острів Крета, де міститься грецький уряд і частина грецьких збройних сил. Колиб однак і той острів був окупований німцями, комітет своїми збірками буде помагати грецьким збігцям, а також частину фондів зберігатиме на повоєнний період.

ЛЯ ГВАРДІЯ ПРО ЗАВДАННЯ МІСТ.

НЬО-ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія заявив, що великі американські міста вже тепер виробляють пляни, що робити, коли закінчиться війна і воєнний промисл буде припинений? Він казав, що є вже вироблені пляни ріжних міських робіт на висоту коштів трьох біліонів доларів. Ля Гвардія також говорив, що в сучасну пору міста роблять підготовки до протилетунських нападів і бомбардування.

ВИДУТТЯ ЗЕМЛІ.

БОН-КАРБО (Золорадо). — В копальній околиці почало нагло повставати видуття землі. Місце, на 150 стіп завширшки, почало нагло підноситись до гори і немов творити велику мілану баньку.

КУШНІРІ ДІСТАНУТЬ ПІДВИШКУ ПЛАТ.

НЬО-ЙОРК. — 20,000 кушнірів з ньюйорської околиці дістануть поважні підвишки заробітних плат, на збірну суму півтора міліона доларів. Вже майже всі робітничі юнії в Нью-Йорку й околиці добились підвишки заробітних плат, а то тому, що кошти життя постійно ростуть вгору.

ВЕЛИКА ОБЛАВА НА ІТАЛІЙЦІВ

Вслід за облавою на німців судові власті зарядили широкую облаву на італійців, яких зловлено і арештовано в Нью-Йорку 55, та відслано їх до Еліс Айленду в цілі депортації. Із зловлених велика більшість була кухарі та корабельна обслуга. Вони залишилися перед війною в Америці й опісля не хотіли вертати до дому. В тім числі є також чимало осіб, які належали до персоналу італійського павільйону на світовій виставі. Облава триває далі. Власті незадоволені з того, що та облава вийшла на яв і її опублікували американські газети. Ця облава мала залишитись в таїні.

Крім облави на поодиноких осіб значиться незадовго широко запроена розправа проти багатьох чужинських організацій, які повинні були реєструватись, а не зареєструвались. До цього назначено відповідне число дослідників, які будуть розбирати діяльність кожної організації окремо. І коли знайдуть, що діяльність якоїсь організації не була шкідливою для Америки, то обійдуться з нею ласкано. Каратимуть ті, які працювали на шкоду Америці.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ. НАПАДОВАНІ ВОЄННИМИ МАТЕРІАЛАМИ, ПІДУТЬ НА ЧЕРВОНЕ МОРЕ

Американська морська комісія заявила, що вслід за оголошенням президента, що Червоне море є доступне для плавби американських торговельних кораблів, вкоротці буде вислане відповідне число маладіваних кораблів на Червоне море. Ці кораблі будуть уникати Атлантику, а підуть через Тихий океан, опісля через Індійський, до Червоного моря. В першій посылці їх буде 27. Вкупі з тим дипломатичні кола спекулюють, чи ті кораблі матимуть також воєнну охорону? Така охорона, це булоб конвоювання. А що такої охорони потрібно, свідчить факт, що німецький і італійський уряди загрозили, що будуть затоплювати ті кораблі, як лиш їх стринуть на морі.

В офіційних колах говорять, що справа конвоювання вже в найближчій часі вирине на сам верх і уряд рішиться в один бік, або другий. Після того, як чотирьох секретарів — Гол, Накс, Стімсон і Викард — висловились прилюдно за такі конвої, до слова прийде президент Рузвельт. Кажуть, що він у своїй прилюдній промові, яку має вимовити в наступну середу перед всеамериканським союзом, порушить справу конвоїв і заявиться за конвоювання.

МАСОВІ БРИТІЙСЬКІ НАЛІТИ НА НІМЕЧЧИНУ

Можна забачити, що налети британців на німецьку територію змагаються з кожним днем. Обіймають вони щораз більші простори, а далі є вони щораз сильніші й щодо числа атакуючих літаків. В останніх бомбардуваннях німецьких пристаней і міст, включно з Берліном, брали участь летунські формції, що мали від 300 до 400 літаків.

ЗАТОПИЛИ ВЕЛИКИЙ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

На Індійським океані затопив британський кружляк німецький корабель, мабуть той, що називався перше „Альберт Балин“, коли був пасажирським кораблем, що плив між Європою і Америкою. Тепер його німці узброїли і вживали до нападів на британські торговельні кораблі. З того, що британський кружляк був легко ушкоджений, видно, що мусіла відбутись битва між обидвома кораблями. З німецького корабля виратувано усіх британців, в числі 27, що були в німецькій полоні. Всього виратувано тільки 52 осіб, а затоплений корабель мусів мати кілька сот залогів. Решта, як виглядає, пішла на дно.

ІТАЛІЙЦІ ПРО СВОЮ ПЕРЕМОГУ

„Нью-Йорк Таймс“ подає через свого кореспондент з Риму звідомлення італійської преси та міністерства війни, в яких кажеться про успішні італійсько-німецькі налети на британський конвой, що супровожав торговельні кораблі. Напад мав відбутись на тій вузливій, що є між Сицилією і Африкою, де найкраще італійцям нападат. Так виглядає, що властиво найбільше нашкодили німецькі летуни, бо мали завдати шкоду двом британським панцирникам, двом кружлякам, одному контрторпедовцеві, одному кораблеви, що примішує літаки та трьом торговельним кораблям. При тому була теж і боротьба в повітрі між британськими летунами і німецькими та італійськими. Покищо нема ніякого потвердження щодо ушкодження, завданого британськими кораблями. Італійці ще подають, що сторпедували британський кружляк на Егейським морі. Кореспондент каже, що колиб це все було правдою, то те італійське звідомлення можна назвати „чорним днем“ для британців. Але чи так воно є, щойно покажеться.

БРИТІЙЦІ В АСМАРІ. — Засмалені обличчя, отінені шоломами від сонця, ці жовніри з шотського полку, під генералом Вейвелом, ввійшли до міста Асмарі, столиці бувшої італійської колонії Еритреї. Бритійці заняли ту колонію 1 квітня цього року. (Світлина з британських жерел).

РОЗКРИВАЄТЬСЯ СТАЛІНСЬКИЙ БЛАХМАН З ЮГОСЛАВІЄЮ

МОСКВА. — Як тому місяць Совети поспішилися заключити з Югославією договір приязни і ненападу, советські газети були переповнені статтями на тему „слов'янської дружби“, солідарності і тим подібного. Сталося це, як відомо, на передодні німецького нападу на Югославію, себто тоді, коли Совети вже були повідомлені офіційно Німеччиною, що буде війна. Тепер, цілком несподівано, повідомлено югославянське посольство в Москві, що советський уряд вже його не визнає. Це посольство було дуже велике, бо Совети покористувались москвофільством Югославії й використовували посольство для своїх цілей. Тепер його закидали, як і закидали це посольство Норвегії й Бельгії, які досі визнавали. Та те останнє не зробило ні нікого такого вражіння, як поведіння Сталіна з Югославією.

ЧИ НЕ ПРІСТУПЛЕННЯ ДО ДЕРЖАВ „ОСІ“?

Дипломатичні кола погоджуються з одним: Щось радикально змінилось від часу, як вернув до Москви німецький амбасадор з новими інструкціями Гітлера. Замітне те, що кажеться, ро Німеччина була запропонувала ССРСР ще тому місяць приступлення до спілки Берлін-Рим-Токіо. Про це згадує тепер советська „Правда“ і додає, що тоді ще не була пора на те. З того можнаб заключати, що саме тепер надійшла властива пора. Ще далі обговорюють у дипломатичних колах советські крутістьства з Іхньою „наганою“ Болгарії й Мадярщини, з Іхньою допомогою Румунії, а зокрема Іхне крутістьство з Туреччиною.

НАГЛЯДНІ ЗМІНИ.

Що наступили якісь наглі зміни з хвилиною, як Сталін перебрав прем'єрство, видно теж по тому, що тепер пише преса. Вона, як знаємо, зараз заперечила, будьтоби Совети громадяни якісь війська проти Німеччини. Дехто каже, що Сталін таки надівся напад на Німеччину і тому пішов із зустріч у Яссому, де одна воля цингарів ставила їх до ганьби. З Англією крутять Совети на інший спосіб: кажуть, що не могли з нею дійти до ладу тому, що вона не хоче визнати територій, що їх забрали Совети від Польщі, а теж загартання Латвії, Естонії і Литви.

ДОЧКА ПОКІЙНОГО ОТЦЯ ПІКА ВРАТОВАНА.

МОСКВА. — Американські приятелі Покійного о. Олександра Піка, довголітнього українського греко-кат. священника в Мікіз Ракс, а потім канцлера Української Католицької Дієцезії, дістали не так давно телеграму, щоб ратувати Ірену, дочку Покійного, від смерті інтервенцією в американським уряді, бо засуджена советським судом на смерть є американською громадянкою. Заходи американського уряду, зокрема американського амбасадора в Москві, Лоренса А. Стайнгарда, мали по довгих трудах той наслідок, що п-ну Ірену Пик вратовано. Остання телеграма була вислана до о. Льва Чапельського, українського греко-кат. священника в Елизабет, Н. Дж., з проханням, щоб прислати гроші на дорогу до Америки. Молода, 23-літня студентка, Ірена була засуджена враз з 40 іншими молодими українськими студентами і студентками, що вчилися на Львівським університеті, за нелюдяне ставлення до Советів і участь в українській революційній акції. Юнайтед Прес подає з Москви, що згідно з тим, що каже панна Пик, ледви чи хто з тих 40 обвинувачених вийшов з життям. Панна Пик вийшла була зо Злучених Держав разом з матір'ю і сестрами до Галичини ще в 1928 році.

НІМЦІ ДИВУЮТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Нацистська преса подає тепер дуже обширно про промови секретаря Стімсона, Накса, Года чи британського амбасадора Галіфкса. Каже, що всі вони підготовляють американський наряд до участі в війні. Преса дає до зрозуміння, що німці досі вважали Англію своїм „історичним ворогом“, а тепер виходить, що Злучені Держави стають „дорогом ч. 1“.

ГАЙДА ПРИГОТОВЛЯЄ ІТАЛІЮ НА ВІЙНУ З АМЕРИКОЮ.

РИМ. — З того, що пише найвизначніший італійський журналіст, Вірджініо Гайда, виходить, що Італія вже втратила всяку надію, щоб далось відтягнути Злучені Держави від участі в війні.

МИ ВЖЕ В ВІЙНІ.

КАІРО. — Таке заявив найстарший син американського президента, капітан Джеймс Рузвельт, що саме прибув до Єгипту, щоб приглянутись воєнній ситуації. Він казав, що Злучені Держави є вже в Ійні з тим винятком, що ще не вислають війська.

БРИТІЙСЬКІ ВТРАТИ.

ЛОНДОН. — Бритійська адміраліція оголошує, що Велика Британія втратила на протязі перших місяців бжучого року, включно по кінець квітня, кораблів на суму 1,500,000 тон. В квітні втратила 106 кораблів на загальну суму 488,124 тон. В тому є вже враховані втрати в кораблях тих держав, що воюють по стороні Британії. Це останнє особливо важне, коли мова про місяць квітень.

ПРОТИ НАЦІЗМУ В ЯПОНІ.

ТОКІО. — Підносять голови остоги перед нацистською „п'ятою колоною“, що намагається поширювати в Японії націонал-соціалістичну ідеологію.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Висновки з огляду на це: в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БУДЕТЕ РАДИТИ У ВАЖКИЙ ЧАС

Витаєте Делегати на XX. Конвенцію У. Н. Союзу, нашої найстаршої народньої установи в Америці!

Витаєте ті, в яких руки віддало членство У. Н. Союзу не тільки добро своєї організації, але, до певної міри, честь та добро американсько-українського громадянства.

Витаєте ті, від яких волі й розваги залежить під теперішню пору закріплення нашого народнього життя в Америці й гідне заманіфестування наших почувань супроти нашої американської землі.

Витаєте ті, що певно ще й тим разом високо піднімете ті демократичні ідеї, яких перемога повинна принести визволення теж і тому поневоленому українському народові, з якого всі ми походимо.

Витаєте ті старі труженники, яким завдячуємо те, що наша славна організація видержала і далі видержує усі ті, так многі, так сильні й так часті удари, що сипались і далі на неї падають з боку різних ворогів — чужих і своїх.

Витаєте і ви молоді, що ставляєте перші кроки в нашому громадському житті, та вже в молодому віці зазнали великої пошести бути делегатами на Конвенцію тої організації, що є нашою славою в Америці й поза нею.

Усіх вас вітаємо в такий самий щирий спосіб, в який витала „Свобода“ тих перших делегатів, що то збирались на наради 22. лютого 1894 року, щоб покласти підвалини під той наш У. Н. Союз, до якого повстання „Свобода“ накликала, якого ідеали вона укладала.

А коли будете радити, Шановні Делегати, так пам'ятайте, що у всьому повинно бути на першому місці — загальне добро. Бо У. Н. Союз не був і не є тільки бізнесовою інституцією. Він повстав з бажання наших людей служити вищим справам: громадським й ідейним, що зв'язані з нашим тутешнім життям, як і допомогою нашим братам у старому краю добитись кращої долі й волі.

Так і надалі повинно остати, бо з того не то, що нема ніякої шкоди У. Н. Союзові, але навпаки, ось ті Союзіві ідеали є тою великою притягаючою силою, завдяки якій У. Н. Союз так гарно розвивався і згуртував при собі наш найкращий елемент.

А далі пам'ятайте і на те, що У. Н. Союз, це те добро, що зістало нагромаджене тяжкою працею і посвятою тисячів наших працівників. У. Н. Союз — це теж і те чисте, чесне й патріотичне ім'я, яке треба пошанувати культурною поведінкою і розумною думкою, щоб тим ще збільшити ось так призначений моральний капітал на те, щоб його можна було тепер використати в ще більшій мірі ніж досі — для нашого добра. Як знаємо, маємо досить чужих ворогів, що хотіли б знищити цей наш капітал. Тому не будьмо в ту важку хвилину хоч самі собі ворогами!

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.
БОГДАНКО
Історичне оповідання з другої половини XVI століття.
(9)

— Станеться, як бажаєш, — сказав урочисто князь.

Петро пішов по коні. Богдан іще залишився. Та про що це було балакати? Стояли всі мовчки, догворюючи те, що мали ще сказати, сумніми очима.

Петро привів коні, з ним приїхало двох юнаків.

— Батьку-князю, — сказав Богдан, цілуючи його в руку, — невже ви пустите нас у світ далекий без зброї?

— Правда, — сказав князь, — я й не подумав про це гаразд.

Узяв від чотирьох дружинників зброю й пороздавав між них. Відповняв собі широкий меч і приймав його Богданові.

— Хай тобі служить у обороні святого хреста і хрищеного народу в боротьбі з поганцями.

Всі чотири посідали на коні й пішли до селища.

Вийшовши за межі Ружина, Богданко не знав іще, кудю йому повернути та що робити. Петро радив:

— Передовсім нам треба відшукати сліди тих татар, що в нас гостювали. Пойдемо їх слідами, може, нам поталанило викупити княгиню з неволі.

Рада князеві припала до серця.

В межах свого князівства князь бачив села цілі, недоторкнені татарською рукою. Розпитували стрічних людей, та про татар уже від довнього часу ніхто нічого не чув.

Ночували звичайно по боярських хуторах, де князя дуже радо приймали та гостили. Від князевих дружинників до-

РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ

Кожному, хто цікавиться рекордівцями української пісні та слідує за цією кампанією в часописах, перше всього кидатись в очі те дивне становище, яке супроти цієї справи забрали деякі наші угруповання, окремі особи й деякі часописи. Одні ту справу старанно попирають, другі тихо саботують, треті ігноруючи замовчують, четверті отворто плетуть та дискредитують, а п'яті зайняли позицію — „ні так, не так“, про яку апостол Павло сказав: „ти ні теплий, ні холодний, — маю тебе вбивати“. З цього можіаб набратися враження, наче то була чиясь персональна справа, чужа загальові, або продаж нікому не потрібної речі, чи публічна розвага, якою в ці часи займаються серйозним людям і не личить і соромно і каригідно. Звичайно, що при таких умовах справа просувається через нашою холоду через канави, колоди й пені, які їй ставлять з усіх боків. А так воно не повинно бути.

Рекордуванням пісн Конгресовий Комітет започаткував велику акцію рекордування нашої музики взагалі, акцію надзвичайної, культурної, а в далечині можливо й політичної ваги. Пісню-ж поставлено в першу чергу як високоцінний, випробований репрезентативно-пропагандний чинник, національно виховувальний, високоартістичний естетично й найбільш потрібний для нашого загалу й практичних завдань нашої американської дійсності. За піснями повинна піти до рекордування й шучна музика, вокальна та інструментальна. Це буде залежати звичайно від того, як поставиться до цього загалу, як віддасть загал і чи підпре його своєю жертвенністю, як це робив в інших випадках і ділянках. Отже з огляду на достаточну інформацію нашого громадянства в цій справі, та завіруючи, яку навкруги неї підняти деякі особи, хочу подати й свій голос, бо власне мені доручено Конгресовим Комітетом це рекордування.

Смішно й нудно знову піднімати та обговорювати всім знайоме питання про всебічну важкість нашої пісні, як художнього, історичного, політичного та літературного пам'ятника й чинника, й тої ролі, яку вона відіграла в житті українського народу на шляхах трагічної історії його культурного, морального й політичного розвитку. Запев-

чувати, квестіонувати, чи легковажити це питання, можуть тільки цинкові ігноранти, або ті, що прагнуть на руку нашим ворогам, яким за всяку ціну хочеться довести за російською формою, що нас „нет, не било, і не может быть“. Бо кожному найменше освіченому українцеві відомо, що українська пісня це один з тих чинників, що зберігли український наряд від національної загибелі серед страшних політичних хуртовин і бур, що вона й досі животворче, чудодійне джерело української національної свідомості й духового здоров'я. Тож горворить про це не приходитьсь.

Значіння-ж української пісні, як могутнього пропагандного та репрезентативного чинника, блекуче показала світова подорож Української Капелі (Укр. Нац. Хор) під моїм проводом, яка проголосила по всьому світу ім'я України й нагадала всім, і друзям і ворогам, про нівольні „змагання й політичні права нашої народу. І то власне в ті часи, коли нічого не могли відіяти ті дипломатії, ні кров наших героїв. Чужоземна преса тих часів писала: „Українці розумні у виборі своєї пропаганди: не роздають брошур та мап, не говорять промов, а тільки співвають. Бо брошури ніхто не читає, промов ніхто не слухає, на мапи ніхто не дивиться“, а пісню слухає кожний і з нею усвідомлює собі, що то є Україна.

Не менш дико й зайво в со-тій раз доказувати національно виховуюче значіння української пісні, яка говорить до нас голосами наших предків, всієї нації, розкаже минуле, наказує на будуче, запалює душу, гартує волю й наповнює серце любов'ю та жадою свого, живить серце старикам, а молоді отирає очі на рідний український світ, який пізнавати вона щойно вчиться. Особливо це останнє набирає ваги тут, в Америці. Бо з сумом треба сказати, що наша молодь, народжена тут, майже нічого не знає про свою стару батьківщину. Її знання „українського“ по більшості обмежуються дуже скромними відомостями, які вона дістає з тих наших часописів, що видавали англійською мовою. Між тим молоді є в тому віці, коли чуттєвий чинник грає найбільшу роль у формуванні душі, коли ідеї, думки й поняття доходять до голови й душі найшвидше чуттєвим шляхом, а потреба

любить щось прекрасне, потреба самопожертви для чогось вищого стає другою натурою. Отут і треба нас запитати: звідки та молодь набере тих суто-українських вражень, які наповнили її душу теж і любов'ю до України, як чогось хоч не знаного, але високого й святого, до чого ліне душа й за чим болить серце. З яких джерел попливе в душу нашої молоді жива й творча вода чуття, яке керує чиним? Може з тих рекордів, що їх тепер маємо, якими ображаємо й Бога й людей, та які старанно рекламуємо для продажі?

Крім того не треба забувати, що українська пісня, як і всяка музика, має свій стиль виконання, власні своєрідні й оригінальні його художні засоби. І тих засобів, того стилю не можна знайти в нотах, ні в підручниках, бо вони мають коріння в народніх засобах та передаються по традиції. Ноти-ж є криптограма, і їх можна заграє, чи заспівати так, що нічого не залишиться від того, що там написано. Тож для їх виконання й існують учителі та школи. Тих шкіл нашої пісні ми не маємо. Звідки-ж набере наш молодий американський співак, чи диригент того стилю, тої традиції виконання, коли він нічого не чув, а зразків добрих не має, лиш ті рекорди, про які скажемо нижче.

Ми вже тепер бачимо, як наші диригенти починають застосовувати до нашої пісні ті способи виконання, які вони чують в російських так званих „козачих“ хорах, або кабачько-російських „циганських“ рекордах. Деякі ж просто беруть з тих репертуарів речі для своїх хорів. Хіба ми не чуємо, чи не читаємо в програмах наших концертів „Занесло тебе снігом Радія“, тільки змінивши слово „Радія“ на „Україна“, або знамениту дещеву „Вечерній звон“ та ще й з польським приспівом „Еще куку, куку, ку“, або жидівську „Колеса крутяться“? І це в той час, коли маємо неймовірно багату літературу! Хіба не чуємо диких „джіпсі“ вивігів, на кшталт кабачької російської „циганщини“, яких деякі диригенти осмілюються націлювати на українську пісню. А чи не грають наші оркестри, та чи не оголошують наші радіопрограми російську пісню „Вниз па матушке па Волге“, як українську симфонію, або чи не співає за столом наша молодь російсько-„кавказької“ — „Вийдем ми за Мішу, Мішу дорагова“, та чи не танцює наша молодь якоїсь чудернацької „Коробочки“, що є неграмотною й незграбною переріркою російської „Ей палим, палим коро-бушка“? Отже відсутність

добрих українських зразків пісні й музики роблять більшу шкоду, ніж русифікації та паціфікації, бо в корні затрокують нашу молоді, її душу й змисли, та роблять з неї, не зважаючи на її добру волю й бажання, національний „ерзац“. А прещінь таких скарбів пісні як український наряд ніхто не має!

Позволю собі тільки назвати класи нашої пісні, застерігаючи, що кожна класа містить в собі сотки окремих пісень тільки записаних, а тисячі не записаних. Тож маємо: Шедрівки, Колядки, Веснянки, Купальські, Обжинкові, Весільні, Релігійні, Козацькі, Чумацькі, Станові, Родинні, Коліскові, Любовні, Вулицькі, Історичні, Думи, Сатиричні, Гумористичні, Пияницькі, Бурлацькі, Робітничі, Балади, Пісні до танцю, Пісні при столі, Дітоті, Лічилки, Замовлення, Закликання... і т. д. Отже, коли всі народи дбають про збереження й рекордування своїх музичних і пісенних скарбів, то що ми зарекордували з наших необчислених, немойвірної цінні скарбів? Аж... нічого! Рекорди, які тепер маємо та старанно їх рекламуємо і переграємо у себе, вдома, й на радіо — це базарний крам, розрахований на бізнес і на самий низький, некультурний смак. З боку художнього, естетичного, це є найгірший гатунек нездарної дешевки, національно розкладаючої, репрезентативно понижуючої, а — виховуюче шкідливої. В цьому мотлоху, як у помийниці топе скільки приличних рекордів, а решта — то жах. Чужий чоловік з тих рекордів набере поняття про нашу культуру не вище, ніж про культуру дикунів, які пожирають місіонарів. Отже це є правдиві зразки нашої чудової пісні? Нема.

Між тим наш дорогий та неохайний пісенний скарб вмирає на наших очах.

Старі люди, які дещо запозичили від своїх предків, вимирають, не передавши новому поколінню нічого, а нове покоління, коли б хотіло, нічого не могло б взяти від них, бо ті страшні часи, що їх тепер переживаємо, не сприяють зтворенню нового, ці збереження старого. Війни, революції, чужинська окупація, духовне й фізичне нищення українського народу голодом, паціфікаціями, переселеннями і т. д. а головне чужою школою, не сприяють українському мистецтву, а вбивають його. Вимірають також й інтелігентні посії пісні, а з ними переривається й нитка художньої традиції її виконання. А все добиває штучна механічна музика.

Отже на американських українців Доля, й Історія поклали тяжке, але благородне завдання, спасти хоч що небудь з цього всеукраїнського погрому, хоч щонебудь зберігти з минулих скарбів та в науку будучому поколінню. В це завдання входить і рекордування української музики. Нема сумніву, що без огляду на розбіжність в думанню, суперечки, та різні перешкоди, наше громадянство вийде з честю з цього положення, як воно й раніш виходило у подібних випадках, та доконає цього великого діла. Та проволікають, чи затягують справу і зводять над нею непотрібні дискусії ніяк не можна, бо час і життя несуть нові турботи й ставлять кожного нового дня нові завдання до виконання. Тож коли в справі рекордування покласти надії тільки на замовлення рекордів, то справа буде йти таким темпом як зараз, а тоді й кінця краю не видно й не бде. Тоді му треба не тільки замовляти, але треба теж і жертвенності та попертя з боку широкого загалу. Треба, щоб за справу взялись наші організації, хорі, диригенти, Всесесні Отці й парафії. Тоді тільки можна й буде розвернути роботу на широку скалю, бо охопити всі роди нашої пісні двадцять рекордів не можливо. Треба десятків рекордів з сотками пісень. Не кажу вже про широку музику. Але покищо треба довести до кінця хоч те, що почали. Тож коли все намічене й запроєктоване стане завершеним, то буде докона-не велике діло, надзвичайної культурної ваги, а українська нація одержить новий пашпорт культурності, який їй скоро буде потрібен. Знову американські українці поставлять собі на вічні часи пам'ятник. Треба тільки єдності, а не сварок. Треба попертя однодушного від усіх, включно до наших артистів та диригентів, яких безпосередньо

ця справа торкається, а які до цього часу навіть пера в чорнило не вмочили, щоб сказати своє авторитетне слово, а не те, щоб що небудь зробити.

В есентуальній програмі рекордування намічено такі пісні: Колядки, Шедрівки, Веснянки, Канти, Історичні, Чумацькі, Козацькі, Стрілецькі, Побутові Коліскові й жартовливі. Треба пошкодувати, що при обмеженій кількості рекордів не можна записати нашу церковну музику, але це справа окрема і потребує окремого вирішення. Намічається репрезентація якнайбільшої кількості композиторів, аби показати різні напрямки хорового опрацювання пісні, про яку прайзкий проф. Неелдзі сказав: „Українські композити називають це скромним дмнем аранжировка пісн. Між тим то є мистецтво самобутнє, оригінальне, самоцінне й високе, якого жадний наряд не має і яким Україна має право гордитися“.

До виконання маються бути притягнені теж і найкращі хорові сили Нью Йорку. Але у всіх цього залежить від часу. Тож не гаймося!

Д-р Олександр Кошиць.

GET TOUGH! — Сенатор Клод Перер з Флориди, радить Злученим Штатам поводитись супроти держав Осі твердіше й заняти Даклар, Азорі, Канарійські острови, Гвінея-Бісаву й І-сладно. Він закликає, що Злучені Штати скоро почнуть активно помагати Англії.

21) Черкаси — місто над Дніпром у Черкасах слів у XVI. це парадний староста; на південь від Черкасів тяглися степи, які згодом сколю пізувала українська людина.

22) Мурза або мірза — татарський військовий старшина зовнішніх та тарських.

23) Перекоп — татар. Ор-Капу, місто на північ, що лежить між Кримом і Україною, було колись сильно укріплене.

24) Башкири — переклад слова: го-сподина, подарунок, значення — подарунок гримми, хабар.

25) Ногайці — турецьке племя (ко-лись великий народ), живе тепер іще на Кавказі й у Середній Азії; частини їх жили на українських степах, поділялися на кілька орд, що при-знавали над собою владу татарсько-го хана.

26) Буджакські татари — татари, що жили над Чорним морем між долин-ним Дунаєм і долиною Дністром (Буджак — це степ у тих околицях).

27) Ган — заїздний дім.

28) Очаків — місто в лимані Дні-пра; тут була твердиня (Кара-Кер-мень або Озу-Кале), що її збудував 1492 р. татарський хан Менгай-Гірей.

29) Козлів або Евпаторія (тепер — Гуєслєве) — місто і пристань на за-хідному побережжі Криму, славить-ся пам'ятками татарського магоме-танського мистецтва (мечет Хан-Джамі з 1552 р.).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЩЕ ПЕГЛЕР

Признався мені один читач Свободи, що він любить читати „колонни“ Пеглера, хоча не все їх розуміє. Все таки він подивляється ріжнородність справ, що Пеглер порушує в своїх статтях.

Він був немало здивований, коли дізнався, що Пеглер тільки й пише, що про „колонну“. Він може писати її, де він не жив. І він їздить по всій Америці, приглядається житті й з нього бере теми до статей.

Нема сумніву, що він має неабиякий талант, однак і правдою є, що й умовини його праці йому багатьох по-собаляють.

НАШО ЗДАЛАСЯ ПРЕСА

У своїй промові на врочистім святкуванні 121. річчя Індіанського університету в Блумінгтоні генеральний менеджер новинарської спілки „Асоційтед Прес“ звертав увагу на потребу „вінної преси“. Він казав, що новинарські спілки дали американському народові найдокладніші й найбільше всесторонні новинки в цілому світі, а такі новинки мають величезне значіння для — долі краю.

Яке значіння можуть мати новинки для держав?

Він говорив, що в Європі до війни просто діяти було, бо там люди в краях, у котрих уряди контролюють пресу, не знають просто правди про своїх сусідів. З того він до-казував, що преса відрає ще більшу роллю, як скінчиться війна й держави стануть у-кладати мир.

КОЛИ ПОЧАЛОСЯ?

Відомий журналіст Піер ван Писен в своїй книжці „The Time Is Now“ називає теперішню війну „війною на океані“.

Каже він, що вона почалася не в 1939. році, коли Німеччина вдерлася до Польщі, і не в 1938. році, коли Німеччина пішла на Чехословаччину, а ще в 1936. році, коли Мусоліні вислав літаки, а Гітлер воєнні кораблі для перевозу збунтованих військ з Африки до Іспанії для Франка.

Як знаємо, різні французькі й англійські письменники й журналісти остерігали тоді французький і англійський уряди, але Франція й Англія нічого в цій справі не робили.

ЧОМУ ТАК?

Повіт Насо на Лонг Айленд подав до публічного відома, що в минулому році в тому повіті зросло значно число нещасних випадків. При тому подав теж, що жертвами випадку впало два рази стільки чоловіків, що жінок.

Міг би хтось з того робити висновок, що жінки два рази остерожливіші з автами, чи як шофери, чи як прохожі.

На ділі однак з того розрахунку такого висновку робити не можна. Це можна робити хіба тоді, якби жінки мали справді стільки нагоди бути в випадках, як чоловіки.

Замітно, що в великому журналі „Ескваер“ була свого часу поміщена стаття під наголовком: „Ladies are lousy drivers“, в котрій доказувало, що не дивлячись на менше число жінок, засуджених за нещасні автові випадки, жінки їздять гірше від чоловіків.

У НАС ІНАКШЕ

Як світ зробив великі очі на вістку, що Сталін, котрий досі був секретарем комуністичної партії, став тепер прем'єром російського уряду, „Нью Йорк Таймс“ звертає до-тепню увагу, що цього не можна брати за доказ, що Сталін авансує.

У капіталістичному світі це могло би означати аванс, коли секретар урядової партії стає прем'єром уряду. Та не в Росії.

В Америці прем'єр сказав би секретареві партії: „Пане, я вам подиктую лист“. В Росії секретар партії каже прем'єрові: „Молотов, я тобі подиктую лист“.

СИМПАТІЇ ДЛЯ УГНЕТЕНОГО

Звертає Вестбрук Пеглер увагу на цікаве питання: чи заслугоє все угнетений на симпатію?

Очевидно багато людей скаже: певно, що так. Можливо, що найшлися би люди, яким гірка доля угнетеного зовсім байдужна.

Пеглер каже, що є люди, які в нещастю відкидаються до нашої симпатії, але якби вони дісталися наверх, вони самі були би найгіршими угнетачами.

Пеглер наводить кілька примірів на доказ своєї думки. Найкращим однак прикладом на це була ми відай Польща.

РЕАЛІСТИ?

Каже італійська газета „Стампа“, що італійці привикли дивитися на світ реалістичними, тверезими очима. Поклепавши себе тим по плечах, вона догадує далі, що факти не лишають найменшого сумніву, що війною проти Німеччини й Італії кермує тепер не Англія, а Америка.

Справа так не мається. Війною все це кермує Англія.

Чому італійська газета пошла на таку думку, не важко догадатися. Італійці знають, або відчувують, що війною проти Англії кермує й її вла-стиво не одна Німеччина.

Тому італійцям так легко, до-думатися, що війною проти держав оси кермує Америка. В цьому італійці мають деяку потіху: бачите, не лише ми одні найшлися під кермою іншої держави: це трапилося навіть англійцям.

Звісно, потіха це є, але реалістичного, тверезого погляду, на світ тут ні сліду.

НЕБАЖАНІ ПРИЯТЕЛІ

Веде в Америці кампанію проти дальшої допомоги Америці Англії так званий „Америка Ферст Коміті“, старається очевидно приєднати для своєї акції як найбільше прихильників, однак як Німечко-Американський Бунд заявив охоту підпомагати згаданому комітетові, цей написав Бундові листа, в котрім просить Бунд Комітетові не по-магати.

Каже цей Комітет: Знайте, що „Америка Ферст Коміті“ не лише не хоче мати членів Бунда в своїй організації, але їх до неї ніколи не пустить.

Сказав про таку ситуацію вчорні Шевченко: Поможі мені, Боже, проти моїх при-ятелів, бо з ворогами я собі дам самий раду.

З ЧИМ НЕ ГОДЯТЬСЯ

Нараховує Американський Інститут Публічної Опінії, що 63 американців на кожну сотку не годяться з Ліндбергом, 24 на кожну сотку годяться, а 13 не рішені, що думати.

Каже цей Інститут, що не годяться американці в такому числі з поглядом Ліндберга, що цю війну виграє Німеччина, і додає, що з цього ще не виходить, що більшість аме-риканців не годяться з усіми поглядами, які висказує Лінд-берг.

Маймо надію, що, як Лінд-берг, скаже, що два рази два є чотири, люди, які з ним не годяться, не скажуть, що це неправда.

ІДЕАЛІЗМ ВІЛСОНА І ЙОГО НАСЛІДКИ

Недавно президент Рузвельт офіційно відкрив пам'ятник для президента з минулої війни, Вудрова Вільсона. Цим пам'ятником є дім, в якому родився Вудров Вільсон, в містечку Стонтон, Вирджінія. Там буде створений свого роду малий музей, в якому буде зібране те, що відноситься до життя Вільсона і його суспільної діяльності.

Відкриваючи цей музей, президент Рузвельт підкреслив великий ідеалізм Вудрова Вільсона. „Він вірив у великі ідеали демократії“, говорив Рузвельт, „і вмів за них чином боротись“.

Ця характеристика Вільсона вістости правильна. Це під його провідом Америка вступила в минулу війну під ідеалістичним гаслом „забезпечити в світі демократію“. Це він видвинув ті гарні і шляхотні засади (14 точок), на основі яких мав по війні перебудувати світ. Це він завзято обстоював ті точки підчас свого побуту в Європі, звідки відіхав крайню розча-рований, коли переконався, що європейські політики ду-мають відмінними від нього поняттями.

Разом з Вільсоном поганого посмаку дістала ціла аме-риканська нація. Зараз по війні в Америці потворилися сильні ізоляційні струї, які з огіченням відверталися від Європи плечима і говорили, що відте-пер Америка не буде втруча-тися до європейських справ, а буде жити в ізоляції. В кон-гресі, під провідом покійного сенатора Бори створився сильний блок, який не допу-стив до ратифікації Верзайсь-кого договору, а навіть не до-пустив до того, щоб Америка вступила в членство Ліги На-цій, хоч сама ідея Ліги Націй зродилася була в Вудрова Вільсона і це він в перших по-чатках найгарячіше її піддер-жав. З другого боку, Клеман-со в початках кпив собі з цієї ідеї і казав, що коли Ліга На-цій не матиме до розпоряди-мости відповідної мілітарної сили, вона нічого не вдіє, а найвище перетвориться в клуб безплідних політичних балакунів. Описав французь-кі й англійські політики зро-зуміли, які великі себелюбно-національні користи криє дум-ка Ліги Націй для Франції і для Англії. І взялися за її ре-лізацію. Але їхній себелюбний підхід якраз розчарував аме-

риканських політиків і цілу американську націю.

Американська Нація, зокре-ма її воєнні ветерани, почали з огіченням говорити про минулу війну і про її високо-парні кличі. „Ми бились з вірою, щоб забезпечити в сві-ті демократію, а ось що з то-го вийшло“, почали вони го-ворити, заявляючи, що „яке ніколи не підемо до війни, ве-деної на європейському кон-тиненті“.

Це рішення, скріплене від-мовами європейських держав сплатувати Америці воєнні довги, відбилося на американ-ських настроях. Вони ще існу-ють до нинішнього дня. Коли це нині є велика частина аме-риканської публічної опінії, що є проти війни, то це то-му, що багато людей донині не забули Європі того, що вона з американців зробила „сокер“, чи просто пошила їх свого часу в дурні.

Фактично Європа не пошла американців „в дурні“. Во-ни, через свою необережність, самі це зробили, бо в попе-редній війні занадто підкрес-ляли гуманні, високопарні, всесвітні кличі, а цілком за-недбували говорити про себе-любні національні інтереси краю. Теж і перша війна ве-лася майже за ті самі справи, що й ця. Недаром Гітлер на-зиває теперішню війну про-довженням першої. Так як ні-ні, також 17 літ тому, ходило про здушення пруського мілі-таризму, про знеутрализова-ня німецької збірної сили, яка грозила домінацію над світом. Як нині, також і тоді, Америка не бажала собі, щоб Атлантій-ський океан опинився в руках німців, бо це мало б далеко йдучі політичні і торговельні наслідки для Америки. Але тодішні американські держав-ні мужі, з Вудровом Вільсоном на чолі, це замовчували, а за-доволялись лиш тим, що кор-мили широкий загаль виключ-но ідеалістичними кличами — „боротьбою за демократію“.

Нині американські державні мужі поступають обережніше. І тому вважають, щоби була пропорція між ідеалістичними та егоїстичними кличами. Бо для нації, вступаючої до вій-ни, потрібно і одного і друго-го. Коли нація знеохочується в ідеалістичних кличах, вона знаходить заспокоєння в се-белюбних кличах. Колиж об-ридне їй власне себелюбство,

вона підтримує себе ідеалі-зом.

Серед ріжних голосів, які впливають нині на кристаліза-цію американської публічної опінії, подібуюмо цікаві пара-докси: Ті люди, які є за пов-ну участь Америки в війні, і які при тім висувають високі демократичні гасла, щоб удо-брухати знеохочених поперед-ньою війною людей, не раз ка-жуть, що попередня війна фактично велася не лиш за ви-сокі ідеали, але також за ін-тереси Америки. Тому годі твердити, що її ведено задур-но, ніби тільки „за забез-печення демократії в світі“.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ШО ТРЕБА ДЕЛЕГАТАМ ПОДБАТИ?

Ось уже зближається день, коли начнутися наради XX. Конвенції У. Н. Союзу. А мені старому нагадується день 25. червня 1906 року, коли то був перший раз делегатом на IX. Конвенцію У. Н. Союзу, із відліду в Бреслав, Па. Ніколи не забуду, що я тоді бачив і чув. А бачив багато. Це були початки У. Н. Союзу. Часи, коли перший раз ставали тут в Америці до спільної праці українці з Лемківщини, Буко-вини і з Угорщини, як тоді казалося, бо тепер уже каже-мо Карпатська Україна, як і треба казати. Хто ті часи знає, той і розуміє, які вели-кі заслуги має наш У. Н. Со-юз у справі зорганізованя і освідомлення наших людей в Америці. За моїх часів не бу-ло на конвенції понад 400 де-

легатів, як є тепер. Було всьо-го кільканацять. І не було від-ділів У. Н. Союзу по всій Аме-риці як тепер. Та щира і чесна праця нашої організації по-стійно пробивала й найтяжчі перешкоди. Наша „Свобода“ усувала тяжкі колоди, яких ніколи не бракувало. І так наш У. Н. Союз зростає поволі в силу. Але це треба завдячува-ти нашим піонерам. Ось тим Союзовцям, що з них многі вже в гробі, що вірно держа-лись своєї організації, що ма-ли до неї любов і довіра і не давали себе захитувати під-шептам ворогів. Тому згадай-те Шановні Делегати, що те-пер зійдетеся на XX. Конвен-цію, за тих чесних піонірів та йдть їхніми слідами і стійте на сторожі добра і чести У. Н. Союзу, щоби бути таким спо-собом прикладом для тут ро-дженого й вихованого нашого молодого покоління.

Йосиф Катуйка,
Бруклін, Н. Й.

Роблення скла було відоме старим єгиптянам тому понад 5 тисяч літ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вірші з нагоди Конвенції У. Н. Союзу, які надіслано до „Свободи“ віддано до прочи-тання на Конвенції.

І. К., Джилет, Н. Дж. — Пи-шіть, як писати, а тільки по-дайте: СССР. Сумніваємось, чи дійде.

ЧИ СТАНЕ СЕНАТОРОМ
Конгресмен Рейнс Діансон хоче бу-ти йменований сенатором на місце пок. Мориса Шеперда.

МЕТОЧЕН, 20. ЛИПНЯ (JULY) 1941 МЕТОЧЕН
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРОХІЇ В ПАСЕЙКУ
і при сплату усіх парохій в сестрі Ню Дієрзі,

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

В НЕДІЛЮ, 20. ЛИПНЯ (JULY 20, 1941)
НА ГАРНУМУ І ЗНАОМУ МІСЦІ „DANISH PICNIC GROVE“.
Пресвящені Владика Кир Іван звеличать наше спільне торж-ство Своєю присутістю, де відправлять Архрейську Службу Бо-жу і вголосять святкову проповідь. Початок Богослуження в год. 10:30. По Богослуженню зачнеється пікнік, де буде грати оркестра п. П. Спіура в зборному складі. Українська мода буде пони-сатися народними танцями, співом та декламаціями. Додай при-значення на семінар. Вступ 50 ц.
На цей торжественний день приййдть усі! Хай буде він мани-фестацією української католицької справи! Проситися на цей день не робити ніяких пікніків у своїх парохіях чи товариствах.
107,29,64 Komitet.

Найменше Електрики Вживає

NEW 1941
NORGE Quiet-Flo
ROLLATOR
REFRIGERATOR

Featuring

Exclusive NIGHT-WATCH—auto-
matically defrosts every night o
while you sleep.

Exclusive HANDEFROSTER—special
container for defrost water—only o
in Norge.

Exclusive GOLDBACK—sliding cov-
ered drawer for fresh meats, o
fish, etc.

Exclusive SEALED FREEZER—food
odors or flavors can't reach your o
ice cubes.

Exclusive QUIET-FLO ROLLATOR
COLD-MAKER—wonderful refrig-
eration; exceptional economy.

6 ZONES OF STORAGE—the right
temperature for every kind of food.

This big Super-De Luxe Norge "Six" costs
only a little more per month than lowest-
priced refrigerators and gives you a truly
amazing list of outstanding features such as
the sensational new Norge Night-Watch.
You'll enjoy these features every day for
many years. Come in . . . see Norge big
values before you buy.

Model shown
is S-663

\$199.95

MODELS

AS LOW

AS

\$119.95

Тому ми рекомендуємо його українцям, щоб заощадити грошей на електриці
й мати найліпший Рефриджірейтор.

МЕНШІ РЕФРИДЖІРЕЙТОРИ ВІД \$74.50

ПРОДАЄМО ЗА ГОТІВКУ І НА СПЛАТИ.

В Сурмі також можете купити: Машини до прання й до прасовання, ПЕЧІ А. Т. І.

Кличте GRamercy 7-0729. За представником пишіть або зайдіть на адресу:

SURMA 325 E. 14th ST., NEW YORK CITY
(BETWEEN 1st AND 2nd AVENUES)

Слушайте Української Радіової Програми Сурми кожної СУБОТИ від год. 3:45 до 4:30, W.B.N.X., 1380 Кс.

ФІЛЬМОВА АКТОРКА ПОМАГАЄ. — Фільмова зірка
Джовні Крофорд купує шадичні бонди, якими Вуйко
Сем підпомагає своїй оборонній програмі.

Проф. Микола Чубатий.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського університету разом з У. Н. Союзом).

(14)

Розквіт бароку в західній Європі припадає на 17-е століття. В ній збудовано багато церков єзуїтських, тому той стиль званий теж єзуїтським стилем. На Україні він вже знайомий в другій половині 17-го століття і в ній збудовано багато василіанських церков. Однак барок не став власністю тільки західної України, навпаки його найкращий розквіт над Дніпром за часів гетьмана Мазепи, тому й український барок дехто й називає стилем Мазепи, великого знавця мистецтва та естетики. Всі 5 мазепинські церкви в Києві збудовані в бароковому стилі, передовсім собор Печерської Лаври. Найбільше на схід висунений взір українського бароку це харківський собор на Слобожанщині.

Маємо теж на Україні пам'ятки зовсім пізнього бароку, а радше вже стилю рококо. Найкращим представником того стилю, однак з угляданням українсько-византийського заохочення, не тільки на Україні, але теж у цілій Східній Європі є катедрала Св. Юра у Львові; зі світського будівництва будинок Київської Духовної Академії, палата гетьмана Разумовського у Батурині і інші.

В добу Мазепи розвинулося теж українське граверство.

Під кінець того періоду українська музика має одного із найкращих представників того роду мистецтва. Ним є світової слави композитор Д. Бортнянський. Стояв він так само всеніс під впливом західних мистців, головню італійських музик Палестріно та Скарлатті, де побирав образи-

вання. Хоч походив з української козацької родини, однак був приволений працювати у Петербурзі на царський дворі. В цілій його музичній творчості проявляється український характер.

Українська наука 17-го та 18-го століття.

Найвизначнішим українським вченим 17-го століття був Мелетій Смотрицький. Незвичайно талановитий письменник спершу по стороні православної, а в другій половині свого життя по стороні уніятів. Його знаменита граматика церковно-слов'янської мови аж до половини 18-го століття була найкращим підручником тої науки у цілому слов'янському світі. В його других творів проявляється глибокий зміст соціологічний, в однім із своїх творів дає майже новачну дефініцію нації. Вийшов сам з ученого Острозького середовища, де батько його Герасим був ректором. Мелетій схилився радше в сторону української аристократії та вказував як важко прийде вести українському народові боротьбу за гідне існування, коли стратить шляху.

В 17-м столітті жив також перший український археолог; ним був уніятський холмський єпископ Яків Суша, що перший на Україні робив розкопки. Робив пошукування на руїнах холмського замку короля Данила. Був теж істориком церкви.

Українська історіографія натовиць розвинулася між українськими православними. В першу чергу слід згадати ко-

зацьке літописання — Само-видця, Грабянки та других. Під кінець 18-го століття з'являється теж перша історія України під наголовком: Історія Русів. Автором був мабуть Григорій Полетика. Сама назва вказує на зв'язування української історії до часів київської Русі.

Першим українським філософом, що створив власний систем (містично-пантеїстичний) був Григорій Савич Сковорода. Філософом з катедри був Петро Лодій, який жив одначе вже на передмі 18-го та 19-го століття. Петро Лодій був професором філософії у Львові та Петербурзі.

Наука права традиційно на Україні все стояла високо. По моїй думці — в тій ділянці людського знання на Україні не було занепаду. Повстання козацької держави починає новий період в розвитку української правничої культури, а її результатом був кодекс козацького права опрацьований за гетьмана Данила Апостола окремою комісією українських правників під проводом генерального обозного Якова Лизогуба, під заголовком: "Права, по котрим судяться малоросійський народ", незатверджений однак петербургським урядом. В тім кодексі відзеркалюється те старі елементи українського права з київської доби, права Литовського Статута, слідний великий вплив німецького магдебурського права та кодексу цесаря Карла V.

Характеристичні черти державного та суспільного устрою козацької держави.

Хоча козацька держава вийшла із сучасної демократичної організації козацьких та на плечах народного руху за Богдана Хмельницького, дуже скоро стала присвоювати собі зовнішній устрій Польщі. Уже при кінці 17-го століття козацька держава із первісно демократичної республіки з доживотним виборним президентом — гетьманом на чолі,

РОСИЙСЬКИЙ БОС.

Осип Сталін, російський диктатор, що недавно тому обняв уряд прем'єра, з котрого становища зрезигнував Молотов.

переміняється у шляхоцьку публіку подібну до польської держави. Давна Козацька Рада вічевого характеру сходиться на другий план, а в добу Мазепи гратимуть всяке значіння. На перший план висувається Рада Старшин, як влада законодавча. Виконною владою була Рада Генеральної Старшини, себто рада міністрів.

Адміністраційно ділилася держава на полки, ті на сотні. У полковника та сотника була зосереджена влада цивільна та військова.

Під суспільним оглядом тільки до геть. Самійловича не було станової різниці, від того часу козаки стають верховною упривілейованою зовсім як в Польщі шляхта, з козацьким загальним як демосом шляхетським та старшинами як аристократією. Некозацький загаль населення, так звані посполиті не мали привілеїв і поводи попадають у нову панщину. Тільки Запорожжя, яке було на ділі окремою козацькою державою, зберегло демократичний лад.

В міру витворення українського панства витворюється український шляхоцький побут в житті. В 18-м столітті впливи французької товариської цивілізації дістаються теж між українське панство.

Народне господарство та колонізація степової України.

Зі заведенням панщини в 18-м столітті українська козацька держава відбудовує наново по віках втрачені торговельні зв'язки з Чорним морем, починається експорт українських рілльничих продуктів за кордон. До цього достовірюється й демократичне Запорожжя, яке у 18-м столітті починає колонізацію степової України, а давні запорожці розходяться по так званих паланках, закладають рілні та управляють рілю. У 18-е століття за часів геть. Разумовського на Україні розбудовується перша індустрія.

(Дальше буде).

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ
БІЗНЕСМЕНІВ.

ІСТОРІЯ ГОРОДИН

Городини, які тепер є спільні ріжним країм і народам, походять від городин, які плекали наші старинні предки в ріжних частях світа, сотки літ тому.

Картопля або бараболя, як загально думают, походить з Південної Америки. До Англії впроваджено її в 1586 р. Французи, кілька століть тому називали бараболі подібно як ще і тепер зовуть їх німці „земними яблуками“. Солодка бараболя, що в дійсності не є бараболою, має бути азійського походження. Колумб мав привести цей т. зв. рід картопель до Європи і подарувати навіть еспанській королеві Елісаветі (Ізабелі).

У Нью-Йорку, Р. Ай., є перекладання, що там ілі перші бараболі в Злучених Державах в домі при вулиці Корн. Давні американці називали бараболі „яблуками любови“, а деякі люди думали, що вони є троїні, хоч цінили їх високо, по причині їхньої краси.

Брукву виплекано початково з рослини, що росла в дикій стані в нинішній Росії. Її плекання ступнево пошири-

лось між давніми кельтами, які перші почали її вживати як поживу.

Пастернак є загально відомий майже в цілій Європі в дикій як і плеканій стані, а в північній Франції знали його сотки літ тому.

Цибулю плекали перші греки. З писань істориків є відоме, що робітники, працюючи при будові єгипетських пірамід, їли вже цибулю.

Мексико твердить, що відкрив помідори (томейто). Ростина капуста росла в дикій стані в деяких частях англійського морського побережжя. Шпінат походить з околиць близьких Перського заливу, хоч його плекало насамперед у Персії та Арабії ще в часах старинних римлян.

Китай уважається батьківщиною редьковців, підчас коли хрін мав взяти свій початок в Україні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зп. Сп.ч. під 367., відбуваються в вівторок, 13. травня, в год. 7:30 вечір. Проситись всіх членів з'явитись на зборах. На цих зборах роздається чеки-дівіденду. Також проситись членів, щоб вирінали свої доводи за вкладки. Не забуваймо, а стараймося придбувати нових членів, як старших так молодих! — у вівторок, 13. травня, в год. 7:30 вечір. М. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрій.

ШУКАЮТЬ ФАРМ

Хто має на продаж МАЛУ ФАРМУ за ціну около 2 тисячі дол. не даліше як 25 миль від української церкви? Прошу написати по українськи або англійськи до: 106-7

Mr. CARAVAN,
5 Winter Street, Hartford, Conn.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

ГАЗОЛІНОВА СТАЦІЯ з помп, нова хата, гараж, город, на Гайвей 29 в Нью Джерсі. Хоч замінити за дім в місті.

ГРОСЕРІЯ І ДЕЛІКАТЕСЕН, корпоративний склеп, низький реїт, \$800 тижденьового бізнесу. Продасть дуже дешево. Голоситись до: 105.

J. TANSKI
17 St. Marks Place, New York City.

ПОЧУВАЄТЕ ЗЛО — НЕ МАСТЕ

ЗАПАЛУ ДО ЖИТТЯ?

БОЛІТЬ вас голова? — маєте газ в шлунку?

Сильні рази маєте з опір кишків і терпите біль через газ, який відліт, нудоту від настрани, живності FEEN-A-MINT. Це розп'янутий живчик, котра має добрий смак, порадить вам на добрий лад, а певно. Заживайте перед спанням — а рано почувате полегшу й ви знову будете почувати добре. Мільйони людей молодих і старих, покладаються на цей недорогий FEEN-A-MINT. Він допоможе й вашій родині. Купіть FEEN-A-MINT нині!

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги Чоловіків і жінок — Шкіра й кров
● Анализи крові для подружжя свідства.
● Гемороїди й желюки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ВЗОРИ КАНВА, НІТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д.М. С. І СТЕМПІЛЬОВАНИ РІЧНІ.

UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ
І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІПЛИЙ ПОХОРОН з цією прегарною металеною труною, двома ятками, караваном, балсамуванням, вишаванням Похоронного Дому 1 т. л. \$295.00

Все, що треба, з візком одні на я належаються за церковні вівтарі в примітар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шпир і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (filiala):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Заряджу погребом по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ-ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА"

БРИТАЙЦІ ФОРТИФІКУЮТЬ ГРАНИЦЮ. — Туреччина доносить, що британці будують фортифікації на границі між Іраком і Транс-Йорданією (1), концентрують війська проти Габані (2) і Дівані (3). Кажуть, що британські транспортні сили стоять у Басрі (4).

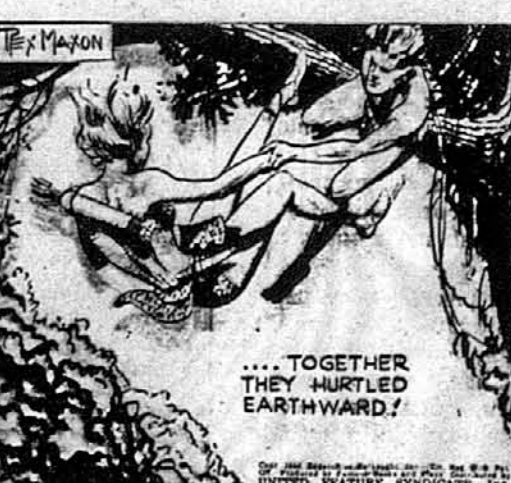
Щоб вирватись з рук Тарзана Тарзеля запустила свої зуби в його руку. Але Тарзан від того укушення ані не во-рухнувся.

Здивована дівчина подивляла його витривалість. Та водночас це її аютило, що Тарзан супроти неї такий невгнутий.

Вона далі боролась, аби вивольотись. Вона штовхала Тарзана з цілої сили, доки вони обоє не втратили рівноваги.

Втрапивши рівновагу, вони обоє рунули вділ. Летючи вдолу Тарзан ще держав руку Тарзеля в своїй руці.